

a la lluna
de València

Els crims del carrer de la Morgue

Edgar Allan Poe

PROPOSTES DIDÀCTIQUES

ELABORADES PER JOSEP MARCO

NOTA SOBRE LES PROPOSTES DIDÀCTIQUES

Les propostes didàctiques que completen els llibres de la col·lecció «A la lluna de València» han estat concebudes com un instrument auxiliar, sempre que calga, de la tasca lectora.

Segons els objectius que es pretenga assolir, segons les necessitats i disponibilitats dels receptors, caldrà fer una selecció més o menys àmplia i més o menys profunda d'aquest ventall obert de possibilitats diverses i variades. També es podrà suprimir, variar, completar o fer tot allò que els discents i els docents consideren convenient per tal de fomentar la lectura, tot millorant la comprensió, la capacitat de relació i de raonament i, sobretot, la capacitat de diversió i creació personal que qualsevol llibre ofereix als seus lectors.

- 3.2. Utilitza el següent quadre per a indicar la relació existent entre els llocs identificats i la vida del nostre autor (què hi va fer, què li va passar, etc.):

LLOC	TIPUS DE RELACIÓ AMB LA VIDA DE POE

4. Dupin i el narrador d'*Els assassinats del carrer Morgue* parlen, en el curs d'una de les seues passejades per París, d'un tal Chantilly, que ens és presentat com segueix: «Chantilly era un antic sabater del carrer de St. Denis que, víctima del verí del teatre, hi havia provat amb el paper de Xerxes a la tragèdia homònima de Crébillon, i els esforços del qual havien estat objecte de befa pública». Explica quina relació hi ha entre la dedicació al teatre i alguns aspectes de la vida de Poe.
5. Al començament d'*Els assassinats del carrer Morgue* hi ha una al·lusió a la frenologia.
- 5.1. Explica què era la frenologia.
- 5.2. Enumera els motius pels quals les idees de la frenologia han estat superades per la ciència contemporània.

B) SOBRE L'OBRA

1. Situació, acció i personatges.
 - 1.1. A partir de la informació fornida a la introducció i de la que pugues aconseguir en altres fonts, enumera les característiques compartides per Edgar A. Poe i el detectiu que va crear, Monsieur Dupin.
 - 1.2. Conan Doyle es va inspirar en Dupin a l'hora de crear el seu personatge més famós, Sherlock Holmes. A més, la parella formada per Sherlock Holmes i el doctor Watson també presenta moltes afinitats amb la constituïda per Dupin i el narrador dels relats, que viu amb ell i l'ajuda a resoldre els casos. Enumera les similituds i les diferències entre els personatges de Poe i els de Conan Doyle.
 - 1.3. En el decurs d'una passejada nocturna per París en *Els assassinats del carrer Morgue*, Dupin endevina el pensament al seu acompanyant i amic. Les baules de la cadena del raonament seguit per a endevinar-lo són les següents: Chantilly, Orió, el doctor Nichol, Epicur, l'estereotomia, les llambordes del carrer, el fruiter.
 - 1.3.1. Explica el significat dels següents elements d'aquesta cadena:
Orió:
 -
 - Epicur:
 -
 - L'estereotomia:
 -
 - 1.3.2. Explica amb les teues paraules la cadena del raonament, és a dir, com es passa d'un element a un altre per mitjà de l'associació d'idees.
- 1.4. En *El misteri de Marie Rogêt*, quan es descriu el cadàver de Marie se'ns diu, entre altres coses, el següent: «El testimoni mèdic va establir sense cap mena de dubte el caràcter virtuós de la difunta».
 - 1.4.1. Explica què vol dir això exactament.

- 1.4.2. L'afirmació del narrador podria considerar-se un eufemisme. Per què?
 - 1.4.3. Com creus que es diria avui dia una cosa semblant en un periòdic?
 - 1.4.4. La diferència entre la manera com es diria avui dia i l'expressió emprada per Poe indica un canvi de valors entre la seua època i la nostra. Explica en què consisteix aquest canvi de valors.
- 1.5. Marie Rogêt està compromesa amb Monsieur St. Eustache (que se suïcida arran de la mort de la jove), però sembla que flirteja amb Monsieur Beauvais i, segons la teoria de Dupin, que queda confirmada per les seues indagacions posteriors (segons que se'ns dóna a entendre), mantenia una relació secreta amb un oficial de la Marina, amb qui potser tenia la intenció de fugir. Explica en 10-15 línies quin judici moral et mereix la seua conducta.

2. Nucli temàtic.

- 2.1. En els primers paràgrafs d'*Els assassinats del carrer Morgue* el narrador fa una comparació entre els escacs i les dames.
 - 2.1.1. Explica amb les teues paraules per què considera el narrador que el joc de dames posa més a prova «les facultats superiors de l'intel·lecte» que no els escacs.
 - 2.1.2. Digues si estàs d'acord o no amb aquesta apreciació. Raona la teua resposta.
- 2.2. En els primers paràgrafs d'*Els assassinats del carrer Morgue* el narrador descriu la conducta típica d'un bon jugador de *whist*.
 - 2.2.1. Busca informació sobre el *whist* i explica breument en què consisteix el joc i com funciona.
 - 2.2.2. Enumera els paral·lelismes que observes entre la conducta del bon jugador de *whist* i els procedi-

ments seguits per Dupin per a resoldre els casos del carrer Morgue i de Marie Rogêt.

- 2.3. En *Els assassinats del carrer Morgue* es fa una referència a la descripció del gran orangutan falb de les Índies Orientals duta a terme per Cuvier. Explica en 10-15 línies qui era Cuvier i quines van ser les seues principals aportacions a la ciència.
- 2.4. En *El misteri de Marie Rogêt* el periòdic *L'Etoile* argumenta que el cos trobat al riu no podia ser el de Marie Rogêt perquè no havien passat prou dies entre el moment de ser llançat a l'aigua i el del seu descobriment, però Dupin desmunta de manera exhaustiva aquesta argumentació. Enumera els punts dèbils de l'argument de *L'Etoile*, segons Dupin, i explica breument com en refuta cada un.

3. Organització del relat.

- 3.1. En la introducció s'afirma que el narrador no és del tot fiable perquè no sempre entén els procediments seguits per Dupin per a solucionar els casos que investiga. Indica tots aquells passatges dels relats en què es pose de manifest que el narrador no comprén per què Dupin fa el que fa.
- 3.2. També es diu a la introducció que el prefecte de policia és objecte de la ironia del narrador (i, podríem afegir, de la de Dupin). Assenyala tots aquells passatges concrets dels relats en què Dupin o el narrador facen gala d'aquesta ironia, ja siga en presència del prefecte o no.
- 3.3. En *Els assassinats del carrer Morgue* Dupin va introduint pistes de manera gradual, en el seu raonament, que permeten deduir que l'autor dels crims no és un ésser humà.
 - 3.3.1. Explica en quin moment vas intuir o entendre que l'assassí podia ser un animal.
 - 3.3.2. Busca en el text aquelles pistes que van fer que ho intuïres o ho entengueres, i enumera-les.

4. Estil.

- 4.1. En la introducció s'afirma que el tret més característic de l'estil de Poe en els dos relats que integren aquest llibre és la *precisió*. Llig atentament el passatge següent d'*El misteri de Marie Rogêt* i identifica tots aquells elements i recursos que ajuden a crear aquesta impressió de precisió:

«El cadàver, que se suposa que es troba al fons del riu, allí continua fins que, per alguna causa, el seu pes específic torna a ser menor que el del volum d'aigua que desplaça. Això és conseqüència de la descomposició, entre altres factors. El resultat de la descomposició és la generació de gas, que dilata els teixits cel·lulars i totes les cavitats, i dóna aquell aspecte botinflat que és tan espantós de veure. Quan aquesta dilatació ha arribat a tal punt que el volum del cadàver ha augmentat notablement sense que n'augmentara de manera concomitant la massa, el seu pes específic esdevé menor que el de l'aigua desplaçada i tot seguit el cos fa la seua aparició a la superfície. Però la descomposició es veu alterada per innombrables circumstàncies, es veu accelerada o alentida per innombrables agents, com ara la calor o el fred ambientals, la presència de minerals en l'aigua o la seua puresa, la major o menor profunditat, si es tracta d'aigua corrent o estancada, la temperatura del cos o el fet que aquest cos patira alguna infecció abans de la mort o, per contra, estiguera sa. Per tant, és evident que no podem determinar amb exactitud, ni de bon tros, el moment en què el cos pujarà a causa de la descomposició. En determinades circumstàncies això podria succeir al cap d'una hora, mentre que en d'altres és possible que no arribara a succeir mai. Hi ha substàncies químiques gràcies a les quals es pot preservar un cos animal de la descomposició per sempre: el biclorur de mercuri n'és una. Però, a banda de la descomposició, pot ser que es genere, com passa tot sovint, gas dins l'estómac a causa de la fermentació acètica de matèria vegetal (o dins d'al-

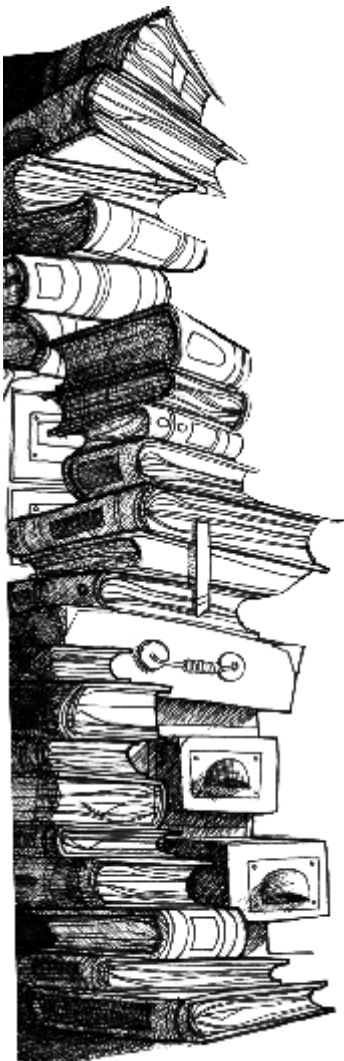
tres cavitats per altres motius) en quantitat suficient per a provocar una dilatació que farà que el cos pugui a la superfície. L'efecte de disparar un canó no és més que el d'una simple vibració. Pot fer que el cadàver s'amolle del fang o tarquim tou en què està incrustat, la qual cosa li permetria pujar quan altres agents ja l'hi han preparat, o pot vèncer la resistència d'algunes parts putrefactes del teixit cel·lular, la qual cosa permetria que les cavitats es dilataven sota la influència del gas».

- 4.2. L'estil dels extractes periodístics que reproduïen les declaracions dels testimonis dels fets ocorreguts al carrer Morgue és en ocasions molt telegràfic. Llig els passatges següents i reescriu-los de manera menys telegràfica, fent servir oracions més llargues i connectors, quan siga necessari.

Jules Mignaud, banquer, de la firma Mignaud i Fills, del carrer Deloraine. És el gran dels Mignaud. Madame L'Espanaye tenia propietats. Havia obert un compte en aquesta entitat bancària a la primavera de l'any... (feia vuit anys). Hi depositava sovint petites sumes. No n'havia retirat mai diners fins tres dies abans de la seua mort, quan va traure ella mateixa la quantitat de 4.000 francs, que se li va pagar en or i que li va dur a casa un empleat.

Adolphe Le Bon, empleat de Mignaud i Fills, declara que el dia en qüestió, pels volts de migdia, va acompanyar Madame L'Espanaye al seu domicili amb els 4.000 francs, que anaven en dues bosses. En obrir-se la porta, va aparèixer Mademoiselle L'Espanaye, que li va prendre una de les bosses mentre la senyora gran li agafava l'altra. Aleshores ell féu una reverència i se'n anà. No va veure ningú al carrer, en aquell moment. És un carrer secundari, molt poc transitat.

William Bird, sastre, declara que ell era un dels que van entrar a la casa. És anglès i fa dos anys que viu a París. Va ser un dels primers a pujar escales amunt. Va

sentir les veus que discutien. La veu rogallosa era d'un francés. Va distingir diverses paraules, però ja no se'n recorda de totes. Va sentir clarament *sacré* i *mon Dieu*. Aleshores es va sentir un soroll com d'algunes persones barallant-se, un soroll de disputa o de batussa. La veu aguda era molt forta, més forta que no la rogallosa. Està segur que no era la veu d'un anglés; més aviat semblava la d'un alemany. Potser era de dona. No entén l'alemany.

C) CREACIÓ I APLICACIÓ

1. En *Els assassinats del carrer Morgue* sentim molt sovint la veu de Dupin, que domina el relat, però molt poc la del mariner propietari de l'orangutan, la història del qual és contada en tercera persona. Conta tu ara aquesta mateixa història (incloent-hi, és clar, la captura de l'orangutan a Borneo i els terribles fets contemplats pel mariner a través de la finestra de la casa del carrer Morgue) en primera persona, és a dir, posant-te en la pell del personatge i presentant els fets des de la seua perspectiva, imaginant el que devia sentir en cada moment, etc.
2. Monsieur St. Eustache, el promés de Marie Rogêt, portava damunt, quan es va suïcidar, una carta en què «declarava breument el seu amor per Marie i anunciava la intenció de posar fi a la seua vida». Escribeu aquesta carta, posant-te (com en l'activitat anterior) en la pell del personatge i tenint en compte que St. Eustache, a banda d'estar enamorat de Marie i trasbalsat pel dolor de la seua pèrdua, podia albergar també altres sentiments, com ara el desconcert davant dels esdeveniments o la indignació davant el fet que alguns periòdics havien afirmat que havia reaccionat amb molta fredor i serenitat a la mort de Marie.
3. Davant l'argument del periòdic *L'Etoile* segons el qual el cos trobat al riu no pot ser el de Marie Rogêt, de manera que l'antiga mossa de la perfumeria és encara viva, Dupin respon dient que «cal tenir en compte que l'objectiu dels nostres periòdics és causar sensació, demostrar que tenen raó, més que no defensar la causa de la veritat». Poe devia saber de què parlava, perquè es guanyà la vida molts anys fent de periodista en diverses publicacions periòdiques. En relació amb aquesta afirmació de Dupin:
 - a) Quina vigència creus que té en el nostre temps?
 - b) Si creus que té alguna vigència, posa exemples de periodisme sensacionalista relacionats amb algun cas concret,

com ara un assassinat, un afer amorós entre personatges famosos, un atemptat terrorista o alguna cosa semblant.

4. En *El misteri de Marie Rogêt*, quan, després de moltes deduccions fetes a partir dels periòdics i de les declaracions dels testimonis, Dupin troba una pista que el pot conduir fins a l'assassí (o assassins) de la jove, la narració pròpiament dita s'atura i l'autor insereix una nota dels responsables de la revista on es publica el relat que diu que s'hi ometrà el seguiment de la pista obtinguda per Dupin, però que el resultat va ser el desitjat. Basant-te en les deduccions de Dupin, que després van ser corroborades per la realitat, reconstrueix el passos fets per Dupin des del moment en què s'interromp la narració fins al descobriment de l'assassí. Narra el seguiment de la pista, la identificació del culpable i la seua detenció. Pots incloure-hi diàlegs i descripcions de persones o llocs, sempre que calga. Tingues en compte que es tracta d'una reconstrucció a partir de les deduccions de Dupin, que demostraren ser certes; per tant, no pots deixar volar la imaginació, sinó que has d'ajustar-la a les deduccions al·ludides. Una vegada completada l'activitat, serà un bon exercici comparar la teua narració amb les dels teus companys, per a veure-hi semblances i diferències.

Propostes didàctiques referides al llibre
Els crims del carrer de la Morgue (ISBN: 978-84-9824-482-3)

© Edicions Bromera, SL
Polígon Industrial 1 - 46600 Alzira
www.bromera.com

© Josep Marco, 2009
Dibuixos de Paco Giménez Ortega, 2009